

DÜLET KELİMESİ NE ANLAMA GELİR? (4)

(...düenden devam)

Yedinci âyette geçen "*dûlet*" kelimesi, dal'ın dammiyle "*dûlet*" ve fethiyle "*devlet*" okunur. Dal'ın fethiyle devlet masdar olup güzel, sevilen, hoş a giden bir şeyin ardına dolaşmak veya güzel şeyin ele geçmesi; dalın dammiyle

dûlet

ise isim olup elden ele dolaşan güzel şey demektir. Yüce Allah, ele geçen bu malı Elçisinin tasarrufuna vermiştir ki o, bunu ihtiyaç sahiplerine harcasın; bu mal, yalnız zenginlerin elinde dolaşan bir şey olmasın.

Allah'ın Elçisi (s.a.v.), bu maldan kendi âilesinin bir yıllık nafakasını ayırır, gerisini Allah yolunda savaş için at ve silâha harcardı. Buhârî, Hz. Ömer'in şöyle dediğini rivâyet eder: "Allah, Nadîr Oğullarının mallarını, Müslümanlar at ve deve koşturmadan Elçisine verdi. Bu mallar, Allah'ın Elçisine has idi. Oradan âilesinin bir yıllık geçimini aldıktan sonra gerisini Allah yolunda cihâd için at ve silâha harcardı" (et-Tâc: 4/256-257; İbn Kesîr, Tefsîr: 4/336). Tabii bu at ve silâha harcanan, Peygamber'in kendisi için ayrılmış ve başkalarına paylaştırılmamış olan kısımdır.

Savaşsız ele geçen ganimetlerin taksimi

Âyetin açık anlamına göre böyle savaşsız ele geçen bütün ganimetler – ki bunlara fey' denir – Allah'a, Elçisine, Elçinin yakınlarına, yetimlere, yoksullara ve yolculara olmak üzere beşe ayrılır. Çünkü Allah'ın hakkı, Elçinin hakkı ile aynıdır. Allah ve Elçisi birdir. Allah ve Elçisine ayrılan pay devlet bütçesidir. Allah'a ve Elçiye ayrılan, Peygamber'in ve âilesinin giderlerini karşılar. Kendisinden sonra bu hisse, imama (devlet başkanına), orduya ve devletin kamu giderlerine harcanır. Yani bu kısım, devlet başkanının bir çeşit örtülü ödeneğidir. Yakınlar da Hz. Peygamber'in, Haşim oğullarından ve Abdulmuttalib oğullarından olan akrabasıdır. Fey'den bir pay da onlara verilir. Yetimler ise zengin olmayan öksüz çocuklardır. Fey'in bir payı da bunlara âittir. Bir payı da miskinlere yani dilenecek derecede ihtiyaç içinde bulunan yoksullara; bir payı da yolda kalmış, yerine yurduna gidecek parası olmayan yolculara (gariplere) verilir.

Fey'in taksim edildiği yönler, Enfâl Sûresinin 46'ncı âyetinde belirtildiği gibi ganimetlerin taksim

edildiği yönlerin aynıdır. Ancak ganimetlerin sadece beşte biri: 1) Allah'a ve Elçisine, 2) Peygamber'in akrabâsına, 3) Yetimlere, 4) Miskînlere, 5) Yolculara ayrılmış, beşte dördü mücâhidlere verilmiştir. Oysa fey'in tamamı, imamın (devlet başkanının) tasarrufunda olan beytulmale bırakılmıştır. İmam bunları, âyette sayılan kişilere dilediği kadar verir. Belli bir şekilde veya eşit olarak taksim etmesi gerekmez.

(devamı yarın..)